

Posudek na magisterskou diplomovou práci

Linda SALAJKOVÁ

VÝVOJ OBRAZU TLUMOČNÍKA VE VYBRANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (THE EVOLUTION OF THE PICTURE OF INTERPRETER IN SELECTED CZECH MEDIA)

UK FF ÚTRL Praha, srpen 2012

Diplomová práce Lindy Salajkové, která má charakter teoreticko-analytické interdisciplinární studie, je první ucelenou prací svého druhu v České republice, jež se zabývá obrazem tlumočnicka a tlumočení vytvářeným českými tištěnými a internetovými periodiky v období let 1990 až 2012. Cíle práce bylo zjistit, jak tlumočníci v médiích prezentují sami sebe, jak je popisují novináři a do jaké míry tento obraz přijímá česká veřejnost. Délka sledovaného období měla přispět k objektivizaci zjištěného obrazu tlumočnicka a také k možnosti sledování vývoje mediálního obrazu. Magisterská diplomová práce zpracovaná na Ústavu translologie FF UK se tímto tématem zabývá vůbec poprvé.

Diplomová práce (DP) má 99 stránek (+ přílohy) a je rozdělena do dvou částí. Teoretická část práce se podrobně věnuje metodám mediální a diskursivní analýzy. Dále stručně charakterizuje jednotlivé druhy tlumočení, postavení a vzdělávání tlumočnicků a jejich profesní organizace v České republice. Kombinace témat obrazu tlumočení a mediální analýzy si žádá interdisciplinární přístup: tlumočníci a tlumočení jsou hlavním předmětem této studie, ale metodologicky diplomantka čerpá právě z prostředí mediální a diskursivní analýzy. Diplomová práce se snaží odpovědět na tři základní výzkumné otázky (s. 9): *1. Jak se měnil pohled českých tištěných periodik na tlumočnicka v letech 1990 až 2012? 2. Kdy a proč se pro média tlumočení stává zajímavým tématem? 3. Existují rozdíly mezi diskursy tvořenými tlumočnickými, novináři a mezi veřejným míněním?* a stanoví si dvě hypotézy: *1. Obraz tlumočnicka v médiích se mění v závislosti na politických, legislativních a sociálních změnách, přičemž celkové povědomí o profesi tlumočnicka se neustále zvyšuje. 2. Obraz tlumočnicka vytvářený médii se shoduje s veřejným míněním.* K tomu přidává ještě několik dílčích podotázek. (s. 9). Při své analýze vychází zejména ze statě turecké transloložky Ebru Dirikerové, konferenční tlumočnice, členky AIIC, jež vede kurzy tlumočení na univerzitě v Istanbulu. Dirikerová se zaměřuje na zkoumání důvodů, proč se simultánní tlumočení objevuje v tureckých médiích a na to, jaká témata považují média za podstatná. Tato témata, či kontexty, označuje za „velkou pětku“ (velké události, velké peníze, podstatné chyby, důležité osobnosti a profesně zajímavé oblasti simultánního tlumočení). Těchto pět důvodů (neboli generátorů diskursu) odpovídá kategoriím zpravodajských hodnot, a proto lze tlumočnicka považovat za téma, které má stejnou možnost dostat se na stránky tisku jako jakékoliv jiné zpravodajské téma. Vzniklé články pak generují jistý obraz tlumočnicka. Soubor těchto obrazů, které se objevily v médiích, tvoří diskurs.

V analytické části DP diplomantka definuje korpus, který se v jejím případě skládá z 870 článků z českých a československých tištěných periodik nebo jejich internetových portálů. Materiály pocházejí z mediálních archivů *Anopress IT* a *Newton media*.

Linda Salajková se nejdříve věnuje kvantitativnímu vývoji zmínek v čase a jejich rozložení, dále nejčastějším tématům (v souladu s pěti tématy, které zmiňuje Ebru Dirikerová): dlouhodobě se objevujícím tématům (EU, podvody s řídičskými průkazy, vietnamská komunita, spory o právní normy závazné pro soudní tlumočnické, filmové festivaly, technologické novinky) i jednorázovým událostem (opravování tlumočnicků, chyby tlumočnicků, tlumočníci v hlavní roli). Diplomantka pak z korpusu vybrala 82 příspěvků, které

přinášejí názory, postoje a zkušenosti tlumočnicků a zkoumá, které aspekty tlumočení nebo tlumočnicků jsou zdůrazňovány profesionálními konferenčními tlumočníky? A které aspekty jsou zdůrazňovány novináři a ostatními přispěvateli do médií? Cílem tohoto srovnání je zjistit, v čem jsou oba diskursy shodné, v čem se naopak liší a zda se tyto rozdíly měnily v čase (*náročnost, příprava, vzdělávání, znalost reálií, tlumočení jako mezikulturní komunikace, věrnost i pohotovost, spolupráce řečníků s tlumočníky, představení světa tlumočnicků* atd.). V podkapitole, věnované diskursu tvořenému novináři, charakterizuje i samotná analyzovaná česká periodika. V poslední, osmé kapitole, podává výsledky ankety (dotazník se 13 otázkami) zaměřené na povědomí respondentů o tlumočnických a tlumočení (celkem 101 odpovědí). Cílem této ankety bylo zjistit, co ví laická veřejnost o tlumočení, jaká témata si s ním spojuje a zda tyto informace pocházejí z médií. Diplomantka konstatuje, že povědomí laické veřejnosti o tlumočení není příliš vysoké. Náměty, které si respondenti vybavují v souvislosti s tlumočením, však odpovídají diskursu zjištěnému v českých médiích během sledovaného období. Respondenti popisují tlumočení jako náročnou práci, vyžadující přípravu a vzdělání. V závěru DP (s. 89-93) shrnuje diplomantka odpovědi na všechny výzkumné otázky (3 hlavní a 7 vedlejších otázek) i na obě hypotézy.

Diplomová práce L.Salajkové se zabývala dosud u nás nezpracovanou tematikou. Jsem přesvědčená, že uvedené téma bylo v jejím podání zpracováno skutečně velmi zdařile a v českém kontextu je zcela ojedinělé a průkopnické.

K formální stránce mám pouze několik drobných připomínek: najdeme zde několik překlepů či nedostatků v interpunkci (obojí vyznačeno v textu) a menší nekonsistentnosti (s. 13: *diskursivní x výpovědní analýza = discourse analysis*, nezvýraznění dalšího modelu: *příjmový model*), rubrika *Ztraceni v překladu* je od roku 2008 (s. 44) nebo od roku 2006 (s. 49)?

Práce Lindy Salajkové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce a je jasně, srozumitelně, poctivě napsaná. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že velmi dobře zvládla veškerou odbornou literaturu, že s prostudovanou literaturou dovede výborně pracovat a je schopna jednotlivé úvahy, názory a poznatky velmi dobře utřídit, předložit a systematizovat. V této souvislosti oceňuji rozsáhlou bibliografii uvedenou v závěru diplomové práce.

Diplomovou práci **Lindy Salajkové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **výborně**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof.PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Praha 10.9.2012